

С.В. Костенко Науковий керівник – доц., к.е.н Рубан Т.Є.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

У статті визначається сутність процесу управління фінансовою безпекою підприємства. Аналізуються основні складові елементи цього процесу. Визначається взаємозв'язок між цими елементами на основі якого пропонується спосіб їх систематизації.

На сьогоднішній день стан багатьох підприємств України можна охарактеризувати⁴³ як критичний. Про це свідчить зниження обсягів реалізації продукції, яке відбувається протягом останніх років, падіння рентабельності виробництва, зменшення обсягів капіталу підприємств, зростання частки сумнівних та безнадійних боргів, низькі показники ліквідності, зменшення обсягів інвестицій і т.д. Це призвело до збільшення кількості підприємств-банкрутів та підприємств, які знаходяться на грані банкрутства.

Основною з причин погіршення стану вітчизняних підприємств є відсутність чіткої системи управління фінансовою безпекою підприємства. Адже управління фінансовою безпекою – це діяльність, яка пов'язана, по-перше, – з забезпеченням захисту інтересів підприємства на всіх рівнях фінансових відносин; по-друге, – з ефективним управлінням використання ресурсів підприємства і забезпеченням достатнього їх обсягу для збереження необхідного рівня ліквідності та платоспроможності у поточному та довгостроковому періоді; по-третє, – з розробкою та реалізацією заходів, спрямованих на забезпечення стійкості підприємства до внутрішніх і зовнішніх загроз, з забезпеченням стійкого фінансового розвитку підприємства на перспективу.

Не дивлячись на великий перелік авторів, які займалися вивченням і аналізом проблеми управління фінансовою безпекою підприємства, загальна система управління фінансовою безпекою досить не розроблена. Тобто різні автори розглядали окремі складові елементи процесу управління, але не пропонували їх систематизацію та певний взаємозв'язок.

Метою даної статі є систематизація складових елементів управління фінансовою безпекою підприємства.

Для досягнення цієї мети було сформовано і вирішено наступні завдання:

- вивчені різні підходи до визначення змісту поняття «управління фінансовою безпекою підприємства»;
- проаналізовані складові елементи процесу управління фінансовою безпекою; - визначений їх взаємозв'язок між собою. Управління фінансовою безпекою органічно входить в загальну систему управління безпекою підприємства, будучи однією з його функціональних підсистем, які забезпечують реалізацію управлінських рішень переважно у фінансовій сфері його діяльності.[1]

До понятійного апарату управління фінансовою безпекою підприємства відносяться: об'єкт, суб'єкти, предмет та принципи управління фінансової безпекою.

Суб'єкт управління – це керівництво підприємства, його персонал, а також ті особи, підрозділи, служби, органи, відомства, партнери, що безпосередньо займаються забезпеченням фінансової безпеки підприємства.

Об'єкт управління – це фінансова діяльність підприємства, безпеку якої необхідно забезпечити. Фінансова діяльність – процес, на який спрямовується функціонування підсистеми забезпечення фінансової безпеки.

Предметом управління фінансовою безпекою підприємства є діяльність суб'єктів фінансової безпеки як реалізація принципів, функцій, стратегічної програми або конкретних заходів щодо забезпечення фінансової безпеки, яка спрямована на об'єкт

фінансової безпеки. [2]

Принципи управління фінансовою безпекою підприємства: - первинність господарського законодавства; - застосування програмно-цільового управління; - обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії; - інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою підприємства із

загальною системою фінансового менеджменту; - забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, окремих його

підрозділів і персоналу; - взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан

фінансової безпеки підприємства;

44

- необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз;

- відповідність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії;

- координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки на підприємстві; необхідність і своєчасність удосконалення в разі потреби системи фінансової безпеки підприємства;

- наявність зворотного зв'язку;

- необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми фінансової безпеки;

- мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства.[3] Як і всі функціональні системи фінансового менеджменту, управління фінансовою безпекою підпорядковане головній меті управління фінансовою діяльністю – максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді, що забезпечується шляхом максимізації ринкової вартості підприємства. В процесі реалізації своєї головної меті управління фінансовою безпекою

підприємства направлене на вирішення наступних завдань: - забезпечення стійкого розвитку підприємства; - нейтралізування негативного впливу на розвиток підприємства фінансових і

банківських криз, та навмисних дій конкурентів, тіньових структур; - запобігання агентським конфліктам між акціонерами, менеджерами і кредиторами з приводу розподілу, використання і контролю за грошовими потоками підприємства; - оптимальне для підприємства залучення і ефективне використання різних джерел фінансування; - запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у фінансових

правовідносинах.[4] Для вирішення наведених завдань на підприємстві повинні виконуватися певні

функції, які поділяються на дві групи: 1) функції управління фінансовою безпекою підприємства як системи, що управляє

(склад цих функцій в цілому характерний для будь-якого виду менеджменту, хоча і повинен враховувати специфіку фінансового менеджменту);

2) функції управління фінансовою безпекою підприємства як спеціалізованої системи менеджменту (склад цих функцій визначається конкретним видом фінансових інтересів підприємства, що вимагають захисту в процесі його фінансового розвитку).

Виходячи з аналізу складових елементів системи управління фінансовою безпекою можна запропонувати наступний їх взаємозв'язок, який зображений у вигляді схеми на рисунку 1.

Суб'єкт управління

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ

Цілі

Функції

Принципи

Задачі

Об'єкт

Загрози: Зовнішні; Внутрішні

Ризики: Фінансові; Операційні; Інвестиційні

КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

45

Суб'єкт управління розробляє політику управління фінансовою безпекою, яка потребує формулювання конкретних цілей та задач на основі певних принципів та розробку необхідних функцій для їх рішення (досягнення) і впливає на об'єкт управління фінансовою безпекою при її запровадженні.

Однією із задач управління фінансовою безпекою підприємства, як вже було сказано, є запобігання негативному впливу ризиків і загроз на об'єкт управління.

Тому автор вважає за потрібне включити ці елементи до розробленої системи.

Вся запропонована система має контролюватися. Даний контроль може здійснюватися у вигляді аналізу стану об'єкта управління, тобто фінансового стану підприємства, після реалізації суб'єктом розробленої політики управління (у даному випадку стрілка веде до об'єкта).

Або ж можна здійснювати контроль за рівням досягнення головної мети – максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді. Цей контроль здійснюється на всіх етапах управління і враховує:

- контроль компетентності суб'єктів управління, - контроль правильності при постановці цілей та задач, - контроль за дотриманням основних принципів управління; - контроль за точністю розроблення і виконання функцій за для рішення задач; - контроль своєчасного реагування на ризики і загрози; - контроль за станом об'єкта управління. Запропонована система управління фінансовою безпекою носить агрегований

формат основних її параметрів, який повинен бути конкретизований з урахуванням особливостей фінансової діяльності підприємства, складу управлінських рішень, що приймаються, термінів їх реалізації і осіб, що забезпечують їх реалізацію.

Перелік використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К.: Ника- Центр, Эльга, 2004. – 784с.
2. Горячева К.Финансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст – 2008 - №8 – с. 65-67
3. Лаврова Ю.В Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / Економічна безпека // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2010 – № 29, – с. 128
4. А.В. Гукова, И.Д. Аникина. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности // Образование и общество. – 2006. – №3. – С. 98-102.